

Verbonden door vriendschap en dankbaarheid

Foto: The Polish Institute and Sikorski Museum

De geschiedenis van RKSVDriel is nauw verbonden met de geschiedenis van het dorp en de Poolse para's die hier in 1944 streden. Dat is te zien in de clubkleuren en het club logo. Als dank voor de verbondenheid met Driel sponsort de vereniging de restauratie van een tastbaar stukje van deze geschiedenis.

Driel werd strijdtoneel

Ze kwamen die donderdag 21 september 1944 uit de lucht vallen, de militairen van de 1e Poolse Onafhankelijke Parachutistenbrigade, volkomen onverwacht voor de bevolking van Driel. Zij landden hier als onderdeel van de geallieerde operatie Market Garden, dat de verovering van de verkeersbrug in Arnhem als doel had.

De aanwezigheid van de Poolse militairen trok vijandig vuur aan. De bevolking werd gedwongen om te evacueren. Bij terugkomst na de oorlog waren een groot deel van de huizen en andere gebouwen zwaar beschadigd of compleet verwoest door de gevechten met de Duitse bezetter.

De foto rechtsboven toont de toenmalige katholieke jongensschool, gelegen aan wat nu de Korte Molenstraat heet. Tijdens de gevechten was hier door de Polen een noodhospitaal ingericht. Een Duitse voltrefter betekende het einde van dit schoolgebouw. Op 26 september was de Slag om Arn-

hem ten einde, en trokken de Polen zich terug uit het dorp in de richting van Nijmegen. Ze verlieten Driel, maar niet met hun hart. Dat wordt zichtbaar en voelbaar in de jaren die volgen en ook nu nog laten de jaarlijkse herdenkingen dat op overtuigende wijze zien. In en rondom het dorp sneuvelden 30 parachutisten. De meesten van hen werden tijdens de Slag door hun kameraden begraven op het kerkhof van de rooms-katholieke kerk. Zij werden in mei 1945, na een korte plechtigheid, herbegraven op het rooms-katholieke kerkhof in Driel. Hun kameraden voorzagen de graven van een wit kruis.

De foto hieronder laat dat zien. Vertegenwoordigers van de bevolking waren er bij. Op de achtergrond is pastoor Poelman zichtbaar, herkenbaar aan zijn witte boord. In 1946 werden alle lichamen overgebracht naar de oorlogsbegraafplaats in Oosterbeek

In totaal zijn tijdens operatie Market Garden 98 militairen van de parachutistenbrigade gesneuveld. In Oosterbeek zijn 79 van hen begraven, 19 gesneuvelden zijn elders in Nederland of België begraven of zijn nooit gevonden.

De Poolse veteranen voelden zich na afloop van de oorlog bezwaard over wat het dorp was aangedaan door hun aanwezigheid in september 1944. Hun worsteling met die gevoelens wordt treffend verwoord in een oorkonde aan de Drielse bevolking. De commandant van de 1e Poolse Onafhankelijke Parachutisten Brigade in februari 1947 schrijft daarin onder meer:

'Wij kenden u niet. Wij vlogen naar een bevolen plaats van gevecht in een vreemd land. Zo vonden wij bij u een hart dat ons het gevoel gaf, dat wij tussen goede mensen terecht kwamen. In deze dagen van zwaar gevecht met de vijand, dat u ruïnes bracht, omgaf ons een gevoel van hulp, zorg en bijstand, alsof wij de naasten van u waren.

Wij gaven u een bitter gevoel van vrijheid dat niet lang duurde. Ofschoon wij niet in staat zijn de diepe wonden te helen, die door ons gevecht, maar niet door ons werden toegebracht. Uw school gaf schuilplaats voor onze gewonde soldaten, daardoor werd zij zwaar vernield. Door de school te vernielen, voor ons, de schuilplaats voor hen die zich niet verdedigen konden, voor u, de plaats van voorbereiding des levens uwer kinderen.'

Foto: The Polish Institute and Sikorski Museum

De veteranen dankbaar

De Poolse militairen waren onder de indruk over de wijze waarop de Drielse bevolking hen na afloop van de oorlog verwelkomde.

Als tastbaar bewijs van hun verbondenheid met Driel zamelden de veteranen in 1947 geld in voor de herbouw van de school die door de oorlogshandelingen was verwoest. Dat initiatief bracht een voor die tijd een enorm bedrag van 6.500 gulden op, vergelijkbaar met 30.000 euro nu. Het geld gebruikte het schoolbestuur om de centrale verwarming in de vernieuwde school te bekostigen.

Ook boden de Poolse veteranen op 19 mei 1947 een glas-in-loodraam aan, als bijdrage aan het herstel van de school. In het raam staat het Poolse paraembleem met adelaar afgebeeld. Het werd geplaatst in de voorgevel van de semipermanente jongensschool, die op 30 mei 1949 in gebruik werd genomen. De gift van de veteranen staat symbool voor hun bijdrage aan de wederopbouw.

De nieuwe Stanislausschool aan de Patrijsstraat werd op 13 november 1958 ingezegend. Het glas-in-loodraam kreeg daar een prominente plaats in de centrale hal. Na de fusie van de katholieke scholen kwam het gebouw in gebruik van het openbaar onderwijs en werd het raam overgebracht naar het parochiecentrum.

Een foto van dit raam is te zien aan het slot van dit artikel.

Driel dankbaar

Vanuit de Drielse bevolking, die de Poolse militairen beschouwden als "onze bevrijders" ontstonden ook initiatieven om dankbaarheid aan de veteranen te tonen.

In december 1946 zonden de schoolkinderen uit Driel, geholpen door het Comité Driel-Polen, kerstgroeten aan

alle Poolse parachutisten die vochten in Driel in 1944. (De kerstkaart staat onder aan deze pagina).

Uit dankbaarheid voor de inzet van de Polen werd de Poolse St. Stanislaus gekozen als beschermheilige van de school.

De straat die langs het vernieuwde schoolgebouw werd aangelegd, kreeg de naam van een vroegere Poolse Koning Casimir.

De al eerder genoemde pastoor Poelman speelde een belangrijke rol bij de oprichting op 19 oktober 1945 van de RKSVDriel als zelfstandige sportclub. De voetbalvereniging koos, als eerbetoon aan de Poolse veteranen, voor een tenue met de kleuren van de Poolse vlag: wit en rood. In 1985, bij gelegenheid van haar 40-jarig bestaan, werd een logo toegevoegd, voorstellend een soldaat aan zijn parachute tijdens een sprong; een verwijzing naar de Poolse parachutisten.

Logo RKSVDriel, uitgevoerd in rood en wit met parachutist

Glas-in-loodraam >

Dit jaar, 2020, bestaat de voetbalvereniging 75 jaar. De vereniging besloot, als waardering voor de steun voor club vanuit de bevolking in al die jaren, de noodzakelijke restauratie van het glas-in-loodraam voor haar rekening te nemen, een blijvend geschenk aan het dorp.

Nu heeft het, na de restauratie, een plaats gekregen achter in de rooms-katholieke kerk in het informatiecentrum als een dankbare herinnering aan de bijdrage van de Poolse militairen aan de vrede.

Rob Snelders, namens

STICHTING DRIEL-POLEN

